

*Маруха Іванна Василівна,
Національний університет «Острозька академія»*

ЛСП ЛЕКСИКО-СЕМАНТИЧНИХ ГРУП «АНТИПАТІЯ - НЕПРИЯЗНЬ» І «АНТИПАТІЯ - АНТАГОНІЗМ»

На сучасному рівні розвитку лінгвістики необхідним є дослідження окремих груп мовних одиниць з використанням антропоцентричних парадигм (в тому числі лінгвістики емоцій), що забезпечує більш глибоке розуміння закономірностей мовної системи і відбитку її в мовній картині світу. Вибір англійських та українських іменників з відображенням поняття «антипатія» не є випадковим, адже як семантична універсалія лінгвістами наголошується той факт, що в лексиконі емоцій всіх мов спостерігається дихотомія за типом оцінного позначення. Якщо порівняти емотивну лексику з цієї точки зору, то можна виявити, що в багатьох мовах емотивів з негативною оцінною семантикою в кількісному відношенні більше ніж емотивів з позитивною оцінкою, але вживаються вони при спілкуванні значно рідше, ніж позитивно оцінні емотивні позначення [5; 1].

Отже, антипатія – це почуття неприязні, огиди, відрази; почуття ворожості, протиборства, суперечності до кого-, чого-небудь [10]. Беручи до уваги, що антипатія має двояку семантику, в її лексико-семантичному полі можна виділити такі комплексні мікрополя як «антипатія зі значенням неприязнь» та «антипатія як антагонізм». Ці два своєрідні комплексні мікрополя варто розглянути окремо.

Перш за все, з'ясуємо фундаментальні парадигматичні смислові відношення, за допомогою яких структурується дане ЛСП. Оскільки панівними в лексико-семантичній системі є родо-видові відношення, розглянемо лексичні одиниці на основі гіпонімії. Організація лексико-семантичного поля «антипатія» представляє собою гіперо-гіпонімічну структуру з послідовним включенням одних гіперо-гіпонімічних блоків («антипатія-неприязнь» з гіперонімом «почуття неприязні, відрази») в інші («антипатія-антагонізм» з гіперонімом «почуття протистояння»), проте ці блоки знаходяться на одному рівні ГГС. Ця структура є ієрархічною: гіперонім найвищого рівня

– почуття > негативні почуття > антипатія > неприязнь, відроза, антагонізм, протиставлення та інші гіпоніми.

Отже, до центру першої лексико-семантичної групи, ядром якої є антипатія (зі значенням неприязнь), належать слова, що складаються з ознак високого ступеня детермінованості і перебувають у градуально-синонімічному зв'язку, а саме: *disaffection* (неприязнь) > *dislike* (нелюбов) > *distaste* (легка відроза) > *repugnance* (неприхильність), *abhorrence* (огида), *repellency* (відлякуваність, відроза), *repulsion* (огида), *aversion* (відроза), *disgust* (огида) > *ill will* (злоба) > *enmity* (ворожнеча, неприязнь) > *rancor* (прихована ворожнеча) > *allergy* (алергія) > *hatred* (ненависть) > *loathing* (ненависть, огида) [7].

При детальнішому розборі мікрополя «антипатія зі значенням антагонізм», знаходимо низку нових інтегральних одиниць для включення в лексико-семантичне поле поняття «антипатія». Найближче до родової семи «антагонізм» на лексико-семантичному рівні знаходяться такі поняття як *contrariety* (суперечність), *opposition* (контраст, протилежність) та *animosity* (ворожість). У свою чергу, у академічному словнику Меріам-Вебстер запропоновано розглядати слова *collision* (зіткнення), *competition* (змагання; конкуренція), *conflict* (конфлікт), *confrontation* (протиборство), *avoidance* (уникнення, ухилення), *bad blood* (погані відносини, давня суперечка), *dyspathy*, *escape* (втеча), *evasion* (обминання), *hostility* (ворожість), *incompatibility* (несумісність) та *animus* (упередженість, ворожість) як відносно еквівалентні досліджуваному поняттю семантичні категорії [9].

Проаналізувавши усі ці лексичні одиниці, що є інтегральними елементами лексико-семантичного поля «антипатія» за допомогою порівняльного методу та використавши метод компонентного аналізу, робимо висновок, що денотативний макрокомпонент антипатії – це передусім «антипочуття». Відтак, в першу чергу, поняття пов'язані з негативними емоціями чи негативним волевиявленням – *negativeness* – утворюють центр і периферію досліджуваного ЛСП.

Список літератури:

1. Уфимцева А.А. Опыт изучения лексики как системы. – М.: Изд-во АН СССР, 1962. – 287с.
2. Alexander, C. (1946a). Antipathy and Phobia. *Sociometry*, 9 (2/3), P. 226-232.
3. Alexander, C. (1946b). Antipathy and Social Behavior. *The American Journal of Sociology*, 51 (4), P. 288-292.

4. Bryant, S. (1895). Antipathy and Sympathy. *Mind*, 4 (15), 365-370
5. Noth W. Symmetries and Asymmetries between Positive and Negative Emotion Words / W. Noth // *Proceedings*. – Tübingen: Niemeier, 1992.
6. Oxford Advanced Learner’s Dictionary of Current English /Seventh edition/Chief Editor Sally Wehmeier. – Oxford University Press, 2005. – 1780p.
7. Roget’s II: The New Thesaurus /Third Edition. - Houghton Mifflin Harcourt Publishing Company, 2003.
8. The Greenwich Roget’s Thesaurus. – Greenwich London, 1994.
9. Академічний словник Меріам-Вебстер (Merriam-Webster’s Collegiate Dictionary) (<http://www.merriam-webster.com>)
10. Тлумачний словник Ушакова (<http://dictionary.reference.com/browse/antipathy>)